

DUURZAAMHEID ONDER DE OMGEVINGSRECHT

Jan van Vulpen
31 oktober 2023

**DUIDELIJK
HEKKELMAN.**

INLEIDING

15 WEBINARS, VANDAAG NUMMER 6!

- Het omgevingsplan van rechtswege, 28 september 2023
- Het omgevingsplan en de omgevingsplanactiviteit, 5 oktober 2023
- Het omgevingsplan en milieu, 9 oktober 2023
- Het omgevingsplan en natuur, 16 oktober 2023
- De Kaderrichtlijn Water onder de Omgevingswet, 26 oktober 2023
- **Duurzaamheid onder de Omgevingswet, 31 oktober 2023**
- MER onder de Omgevingswet, 2 november 2023
- Normering van geluid onder de Omgevingswet, 9 november 2023,
- Geur onder de Omgevingswet, 16 november 2023
- Normering van gezoneerde industrieterreinen onder de Omgevingswet, 20 november 2023
- Kostenverhaal en financiële bijdragen onder de Omgevingswet, 23 november 2023
- De omgevingsvergunning voor de bouwactiviteit, 27 november 2023
- Handhaving onder de Omgevingswet, 30 november 2023
- Planschade onder de Omgevingswet, 7 december 2023
- Volksgezondheid in de Omgevingswet, 14 december 2023

INHOUD

- Beleid
- Gebouwde omgeving
- Duurzame warmtevoorziening
- Energiezuinigheid en milieu in het Bouwbesluit/Besluit bouwwerken leefomgeving
- Duurzaamheid in het bestemmingsplan/omgevingsplan
- Zonneparken
- Windparken (Bal en Bkl)

BELEID

BELEID OVER DUURZAAMHEID

- Verdrag van Parijs en Europese klimaatwet en Klimaatwet
 - 2050: netto-uitstoot broeikasgassen *nul*
 - Streven naar negatieve emissies
- Klimaatakkoord
 - Doel NL: in 2030 49% minder CO₂-uitstoot dan in 1990
 - Woningbouwcorporaties vlieg wiel
 - Veel wetswijzigingen (energiewet, gaswet, warmtewet)
 - Gemeenten: Transitievisie warmte + regierol
 - warmtenetten

BELEID OVER DUURZAAMHEID

- NOVI, POVI, GOVI
- Regionale Energiestrategie (RES): keuzes over opwekking duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag- en energie-infrastructuur. Geen externe rechtsgevolgen!
- Transitievisie warmte: tijdsplan wanneer welke wijk van het aardgas zal worden afgehaald, om hoeveel woningen en andere gebouwen het gaat en welk alternatief voor aardgas in de plaats kan komen. Ook geen externe rechtsgevolgen!
 - Systeemkeuze op wijkniveau
 - handhaving bestaande toestand
 - Collectief warmtenet (met bronnen)
 - All electric
 - (of hybride of biomassaketel of....)
 - Uitvoering? (financiering)
- Vervolgens: uitvoeringsplan of warmteplan

OMGEVINGSWET OVER DUURZAAMHEID

- Omgevingsplan: evenwichtige toedeling van functies
- Grondslag duurzaamheid Omgevingswet (art. 1.3):
 - *"Deze wet is, met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, gericht op het in onderlinge samenhang: veilige en gezonde fysieke leefomgeving en goede omgevingskwaliteit*
- Regels voor activiteiten met gevolgen fysieke leefomgeving (art. 4.1)
- 'Gezondheid' volwaardige rol bij omgevingsplannen (art. 2.1 lid 4)
- Gebodsbepalingen

GEBOUWDE OMGEVING

Energietransitie

- bestaande gebouwde omgeving
- nieuwbouw

Klimaatadaptatie

- bestaande gebouwde omgeving
- nieuwbouw

ENERGIEZUINIGHEID EN MILIEU: HUIDIG RECHT

- **Bouwbesluit:** technische (en andere) voorschriften gesteld vanuit een oogpunt van veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid of milieu
- **Duurzaam bouwen vooral in H5 Bouwbesluit:** energiezuinigheid (afd. 1) en milieu (afd. 2)
 - **Milieuprestatie-eisen:**
 - mate van circulariteit van gebouwen;
 - milieulast van bouwmaterialen
 - **Energieprestatie-eisen:**
 - energieprestatie van gebouwen;
 - milieulast in gebruiksfase

ENERGIEZUINIGHEID EN MILIEU: HUIDIG RECHT

- Kan het gemeentebestuur ten aanzien van projecten of bepaalde gebieden in een ander publiekrechtelijk spoor, bijvoorbeeld in het bestemmingsplan of in de gemeentelijke bouwverordening, een ander kwaliteitsniveau voor energie- of milieuprestaties vastleggen?
- Nee, het Bouwbesluit bevat voor sommige onderwerpen een uitputtende verzameling van algemene regels die gelden voor bouwwerken
- Zie bijv. AbRS 28 april 2021, ECLI:NL:RVS:2021:909 :

*"18.1. Het betoog van [appellant sub 2] komt erop neer dat dat de raad volgens hem in het plan regels had moeten stellen over duurzaam bouwen. In afdeling 5.1 van het Bouwbesluit 2012 zijn regels neergelegd over onder meer duurzaam bouwen (artikel 5.9) die bij de bouw van woningen in acht moeten worden genomen. De Afdeling heeft eerder overwogen dat **deze regeling een uitputtend karakter heeft zodat geen ruimte bestaat in het plan om op dit punt een nadere regeling te treffen**. Zie daarvoor de uitspraken van 10 augustus 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BR4628, onder 2.9.4, en van 22 april 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1290, onder 8.1."*

ENERGIEZUINIGHEID EN MILIEU: HUIDIG RECHT

- En privaatrechtelijke afspraken?
- Art. 122 Woningwet: verbod voor gemeenten om privaatrechtelijke rechtshandelingen te verrichten met betrekking tot onderwerpen waarin bij of krachtens het Bouwbesluit is voorzien of die met betrekking tot het bouwen bij of krachtens de Wabo zijn geregeld
- De gemeente mag met een projectontwikkelaar of bouwer in aanvulling op het Bouwbesluit dus geen afspraken maken over bouwtechnische eisen waaraan het te realiseren bouwwerk moet voldoen
- Een gemeente mag bijv. in de gronduitgiftevoorwaarden geen beding hanteren waarbij de koper een deel van de koopsom terugkrijgt als hij een lagere EPC realiseert dan de (voorheen) geldende EPC-norm uit het Bouwbesluit (Rb. Arnhem 7 april 2010, ECLI:NL:RBARN:2010:BM0509)
- Wel: in onderling overleg en op basis van gelijkwaardigheid meer afspreken dan in de bouwregelgeving is vastgelegd. Maar wanneer is daarvan sprake?

ENERGIEZUINIGHEID EN MILIEU: OMGEVINGSWET

- Bbl: algemene regels over het bouwen, slopen, gebruiken en in stand houden van bouwwerken; grotendeels de regels die nu in het Bouwbesluit staan
- Algemene rijksregels kunnen de mogelijkheid bieden om in het omgevingsplan **maatwerkregels** te stellen (art. 4.6 Ow). *Maatwerkregels zijn algemeen verbindende voorschriften die worden gesteld om te zorgen dat de activiteiten die op een locatie worden of zullen worden verricht, passen binnen de oogmerken en de strekking van de algemene regels. Met maatwerkregels kan het bevoegd gezag algemene rijksregels invullen, aanvullen of daarvan afwijken.*
- Afwijken kan aanscherping of versoepeling van algemene regels Bbl zijn
- Alleen als in de algemene regel! Zie bv artikel 4.150 Bbl (vervallen)

ENERGIEZUINIGHEID EN MILIEU: OMGEVINGSWET

- Bbl: algemene regels over het bouwen, slopen, gebruiken en in stand houden van bouwwerken; grotendeels de regels die nu in het Bouwbesluit staan
- Algemene rijksregels kunnen ook de mogelijkheid bieden om **maatwerkvoorschriften** te stellen of voorschriften aan een omgevingsvergunning te verbinden (art. 4.5 Ow). *Een maatwerkvoorschrift is een beschikking en is gericht tot degene die de activiteit verricht, dus een bepaalde persoon of een bepaald bedrijf. De maatwerkvoorschriften kunnen algemene regels aanvullen, maar kunnen ook van algemene regels afwijken (door strenger of minder streng te zijn)*
- Alleen voor gevallen die in het omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of Bbl zijn aangewezen

ENERGIEZUINIGHEID EN MILIEU: OMGEVINGSWET

Besluit bouwwerken Leefomgeving

Duurzaamheid

Bestaand (par. 3.4 bestaande bouw Bbl):

- Maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik
 - met terugverdientijd van max 5 jaar
 - “erkende maatregelenlijst” (omgevingsregeling)
- Energielabel
- Duurzaam gebruik dak
- Oplaadpunt elektrische voertuigen

Nieuw (par. 4.4 nieuw Bbl) :

- Bijna energieneutraal
- Aandeel hernieuwbare energie
- Milieuprestatie
- Oplaadpunten elektrische voertuigen

ENERGIEZUINIGHEID EN MILIEU: OMGEVINGSWET

Maatwerk?

- Het bevoegd gezag kan o.g.v. art. 4.5 lid 1 Bbl een maatwerkvoorschrift over de duurzaamheidseisen aan nieuwbouw stellen met uitzondering van de meet- en rekenmethoden
- Mag alleen een versoepeling van de regels in het Bbl inhouden (4.5 lid 2)
- Daarnaast mogen maatwerkvoorschriften niet op initiatief van het bevoegd gezag worden ingezet
- Bovendien is er advies en instemming nodig van de minister als er wordt afgeweken van een regel uit hoofdstuk 4 van het Bbl (zie art. 4.27 Ob)

ENERGIEZUINIGHEID EN MILIEU: OMGEVINGSWET

Maatwerk?

- Nu in het Bbl nog twee mogelijkheden om bij nieuwbouw met het oog op energiezuinigheid en duurzame bouw maatwerkregels te stellen
- Ten eerste kan de gemeente met een maatwerkregel gebieden of categorieën gebruiksfuncties aanwijzen waarvoor de BENG-eisen worden aangescherpt (art. 4.150 Bbl)
- Ten tweede kan de gemeente een strengere waarde verbinden aan de milieuprestatie van gebouwen (art. 4.160 Bbl)
- De minister heeft echter het streven om de mogelijkheden tot het stellen van maatwerkregels over BENG en milieuprestatie uit het Bbl te halen. De minister heeft dit ontwerpbesluit inmiddels (op 12 juni 2023) aangeboden aan de Tweede Kamer (zie ook de werkversie van Bbl op iplo.nl)

DUURZAME WARMTEVOORZIENING

- Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie in voorbereiding (op 29 juni 2023 ingediend bij de TK)
- bevoegdheid om lokale regels te stellen om de transitie in de gebouwde omgeving van aardgas naar duurzame alternatieven tot uitvoering te brengen
- Voorziet in een bepaling die de gemeenteraad de ruimte biedt om in het omgevingsplan het gebruik van gas als warmtevoorziening voor gebouwen (waaronder utiliteitsbouw) of als energievoorziening van milieubelastende activiteiten in en om die gebouwen in een gebied uit te sluiten (art. 62a Gaswet (nieuw))
- (uiteindelijk) in omgevingsplan
- Eigenaren van gebouwen zijn niet verplicht om aan te sluiten op het collectieve duurzame alternatief voor aardgas (de zogenoemde '*opt-out regeling*'). Zij kunnen kiezen voor een gelijkwaardig alternatief, mits dat alternatief even duurzaam is
- Ook in voorbereiding: Wet collectieve warmtevoorziening (ook wel 'Warmtewet 2')

POLL

Thema : Duurzaamheid in omgevingsplannen

Wat vindt u van deze planregel?

Binnen één jaar nadat het omgevingsplan onherroepelijk is geworden dient de op een perceel aanwezige verharding teruggebracht te zijn tot maximaal 50% van het perceel.

A. Bruikbaar

B. Noodzakelijk

C. Anders, namelijk...

(peiling, geen juist antwoord)

DUURZAAMHEID IN HET BESTEMMINGSPLAN EN OMGEVINGSPLAN

DUURZAAMHEID EN BESTEMMINGSPLAN

- Goede ruimtelijke ordening (art. 3.1 Wro)
 - Maatlat/Zorgvuldigheidsscore? (AbRS 21-01-2015, ECLI:NL:RVS:2015:84)
 - Smallerland (ABRS 6-11-2019, ECLI:NL:RVS:2019:3765)
- Toelatingsplanologie
 - Geen gebodsbepaling, voorwaardelijke verplichting!
 - Wateroverlast (AbRS 26-04-2017, ECLI:NL:RVS:2017:1125)
"Binnen het plangebied dient te worden voorzien in een waterberging met een bergingscapaciteit van ten minste 268 m²"

"Het bebouwen van de gronden met deze bestemming is slechts toegestaan als is voorzien in de aanleg van een waterberging van ten minste 268 m²"

DUURZAAMHEID EN BESTEMMINGSPLAN

- Geen **gebodsbepalingen** in het bestemmingsplan
- Het bestemmingsplan kan een eigenaar van een woning niet verplichten om bouwtechnische aanpassingen aan zijn woning te verrichten om aan eisen ten aanzien van energiezuinigheid te voldoen of om op een andere vorm van energie over te gaan
- De Wro gaat uit van een systeem van toelatingsplanologie: een eigenaar of rechthebbende van de gronden kan niet door het bestemmingsplan worden verplicht om een toegekende bestemming te verwezenlijken
- Stelsel van overgangsrecht: overgangsrechtelijke regels voorkomen dat na vaststelling van een nieuw plan het bestaande gebruik illegaal wordt en de eigenaar wordt gedwongen om de nieuwe bestemming te realiseren
- Voorbeeld: *“Woningen moeten zijn voorzien van een sedumdak of zonnepanelen op het zuidelijk gelegen dakvlak”.*

DUURZAAMHEID EN OMGEVINGSPLAN

- Gemeenteraad: één omgevingsplan (art. 2.4 Ow)
- activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving (art. 4.1 Ow)
- evenwichtige toedeling van functies aan locaties (art. 4.2 lid 1 Ow)
- De Omgevingswet gaat over de 'fysieke leefomgeving' en 'activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving' (art. 1.2 lid 1 Ow)
- Maatschappelijke doelen van de wet (art. 1.3 Ow):
 - "Deze wet is, met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, gericht op het in onderlinge samenhang:*
 - a. bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur, en*
 - b. doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften."*
- Doelstelling Ow ruimer dan Wro

DUURZAAMHEID EN OMGEVINGSPLAN

- Geen standaardovergangsrecht: weg vrij voor gebodsbepalingen
- Gebodsbepaling: onvoorwaardelijk geformuleerde opdracht aan grondgebruiker om toegekende functie of een in het omgevingsplan opgenomen maatregel te verwezenlijken
- Voorbeeld gebodsbepaling: *“Woningen moeten zijn voorzien van een sedumdak of zonnepanelen op het zuidelijk gelegen dakvlak”*.
- Voldoen aan vereisten van art. 1 EP bij EVRM, drie grenzen:
 - Wetmatigheidsgrens (de inbreukmakende regel moet een basis hebben in het nationale recht of de wet, dit kan ook het omgevingsplan zijn)
 - Doelmatigheidsgrens (de gebodsbepaling moet een gerechtvaardigd algemeen belang dienen)
 - Proportionaliteitsgrens (er moet een redelijke verhouding zijn tussen het maatschappelijke belang dat wordt gediend met de beperking en het recht dat daardoor wordt aangetast)

DUURZAAMHEID EN OMGEVINGSPLAN

Crisis- en herstelwet – bestemmingsplan verbrede reikwijdte

- Chw: mogelijkheid om voor experimenten af te wijken van een aantal wetten/bepalingen.
- Chw-plan: zelfde criterium veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, en het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke functies (breder dan goede ruimtelijke ordening)
- Rechtspraak Afdeling: regels gericht op de duurzaamheid en energietransitie kunnen worden opgenomen in Chw-plannen (bijv. AbRS 19 augustus 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2004)

DUURZAAMHEID EN OMGEVINGSPLAN

- Chw en omgevingsplan:
 - Open plannormen en wetsinterpreterende beleidsregels
- **ECLI:NL:RVS:2019:2772 (Omgevingsplan Buitengebied Boekel):**

"16.2 (...) Als een vergunning voor zo'n zogenoemde 'bestemmingsplanactiviteit' wordt aangevraagd, moet het bevoegd gezag aan de hand van diverse in het plan opgenomen voorwaarden nagaan of de activiteit kan worden vergund, waarbij vergunning moet worden verleend als de conclusie is dat aan de voorwaarden wordt voldaan. Deze zogenoemde 'beoordelingsregels' bevatten open normen die bepalen dat een belangenafweging moet plaatsvinden of die beoordelingsruimte bieden dan wel een combinatie van beide.

De Afdeling ziet geen aanleiding voor het oordeel dat de raad het plan vanwege het gebruik van deze open normen niet had mogen vaststellen. De Afdeling acht het gebruik van dergelijke open normen passend bij het flexibele karakter van het plan. Bovendien brengt de gekozen plansystematiek met zich dat een nadere invulling van die open normen bij de toetsing van een aanvraag om omgevingsvergunning aan de orde kan komen. Het in het plan opnemen van een omgevingsvergunningstelsel voor deze bestemmingsplanactiviteiten, leidt immers tot zo'n nadere invulling op het moment van het beslissen op een aanvraag om omgevingsvergunning. Naar aanleiding van een beroep tegen die omgevingsvergunning kan de bestuursrechter de nadere invulling toetsen. Daarbij is de omstandigheid van belang dat een aanvrager van een omgevingsvergunning voor een bestemmingsplanactiviteit mede ter onderbouwing van de invulling van open normen, gegevens en bescheiden moet overleggen over de gevolgen van het beoogde gebruik voor de fysieke leefomgeving. De Afdeling wijst op artikel 7c, leden 14 en 15, van het Besluit uitvoering Chw."

DUURZAAMHEID EN OMGEVINGSPLAN

- Andere mogelijkheden Chw:
 - Open plannormen “voldoende concreet en objectief begrenzen”

- **ECLI:NL:RVS:2021:2388 (plan Belvédère II):**

“9.4 (...) hangt af van de omstandigheden van het geval. Hierbij kan onder meer belang worden gehecht aan

1. de aard en omvang van de bouw- en gebruiksmogelijkheden, waarop de open norm, en in samenhang daarmee de beleidsregel, zien,
2. het anderszins in de planregels genormeerd zijn van de bouw- en gebruiksmogelijkheden, waarop de figuur van de open norm, die in een beleidsregel wordt uitgelegd, ziet, en de relatie tussen die andere normering en de betrokken open norm,
3. de aanleiding voor het werken met een dergelijke figuur, en
4. de aard en omvang van het plangebied of het betrokken deel daarvan, waarop die figuur ziet. Daarbij is ook van betekenis op welk facet van een goede ruimtelijke ordening de open norm betrekking heeft en wat de aard en omvang van de effecten ervan voor de omgeving zijn.”.

VOORBEELDEN

Chw bestemmingsplan “Tuinen van Zandweerd”, 1e herziening (Deventer) (vastgesteld 29-09-2021):

- Artikel 4.1 onder c en d: “De voor 'Woongebied' aangewezen gronden zijn bestemd voor: voorzieningen ten behoeve van (de opwekking van) duurzame energie; collectieve voorzieningen ten behoeve van woningen, zoals wasruimte, opslag, bijeenkomst- of vergaderruimte;”.
- Artikel 4.2.1 onder h: “een gebouw mag uitsluitend worden gebouwd als natuurinclusief wordt gebouwd. Hiervan is sprake als minimaal 15 punten worden behaald van het in Bijlage 2 opgenomen toetsingskader”.
- Bijlage 2: punten natuurinclusief bouwen.

VOORBEELDEN

De Pijp 2018 (1e herz) (Amsterdam)

Bestemming "Tuin":

- Artikel 7.2.2 onder a onder 2: "het bouwen van het bijbehorende bouwwerk op grond van dit artikel mag niet leiden tot meer dan 50 % bebouwing van het perceel binnen deze bestemming."
- Artikel 7.2.2 onder a onder 3: "het bijbehorende bouwwerk dient te worden voorzien van een groen dak."
- Artikel 7.2.2 onder a onder 4: "het waterbergend vermogen van het bouwwerk bedraagt minstens 60 millimeter per uur".

Dubbelbestemming "Waarde - Landschap":

- Plantoelichting: "binnentuinen hoger belang dan alleen verblijfsgebied"
- Geen gebouwen oprichten anders dan in artikel 7.2.1 (Tuin) toegestaan. Deze gronden dienen niet te worden beschouwd als erf in de zin van artikel 1 van Bijlage II Bor
- Verboden zonder of in afwijking van een vergunning nieuwe verharding aan te brengen (meer dan 50% verhard en <60 mm/u waterbergend vermogen)

VOORBEELDEN

Chw Dordtse Kil IV:

- BREEAM-Maatlat voor duurzaamheidsprestatie gebiedsniveau en gebouwniveau (artikel 23.2.3.2 en 23.2.3.3): voldoen aan kwaliteitsniveau 4 (excellent) resp. 3 (very good)
- Voorwaardelijke verplichting t.a.v. waterhuishouding:
 - “een omgevingsvergunning voor het oprichten van een bedrijfsgebouw wordt geweigerd indien niet wordt voldaan aan de volgende eisen met betrekking tot waterveiligheid”
 - “minimaal 60 mm hemelwaterberging vasthouden, gedurende 24 uur, op het bouwperceel. Deze eis geldt voor het verharde oppervlak op het bouwperceel”
 - “voor de begane grondvloer een minimaal 20 cm hoger peil ten opzichte van de bouwperceelhoogte aanhouden of een waterkerende plint aanbrengen.”

VOORBEELDEN

Chw bestemmingsplan 'Kernen gemeente Dalfsen 2016' (vastgesteld 26 juni 2017):

- In bouwregels opgenomen maximale maten, afmetingen en percentages mogen tot maximaal 10% worden vergroot ten behoeve van isolatiemaatregelen van gebouwen die uitgaan boven de wettelijke normering
- Ook oppervlakte gebouwen mogen vergroot als bebouwing wordt gerealiseerd met een lagere EPC-norm
- Verder zijn in de bestemmingen de bouw en het gebruik van installaties voor de opwekking en levering van duurzame energie zoals zonnepanelen, windturbines en warmte-koude opslag voor eigen gebruik of ten behoeve van de omliggende functies toegestaan, onder bepaalde voorwaarden

VOORBEELDEN

Bestemmingsplan 'Bedrijventerrein en windturbinepark Groote Haar' (vastgesteld 20-04-2017):

- Als er windturbines binnen het plangebied zijn gerealiseerd, wordt minimaal 10% van de met de windturbines opgewerkte windenergie aangewend voor de bedrijven binnen het plangebied
- Uiterlijk vóór feitelijke vestiging van het zesde bedrijf moet een ondergronds bodemenergiesysteem ten behoeve van een gesloten warmte-koude opslag voor het gehele terrein worden gerealiseerd

ZONNEPARKEN

ZONNELADDER

Zonneparken :

- ABRS 27-09-2023 ([ECLI:NL:RVS:2023:3624](#), r.o. 14-14.3) waar de Afdeling strengere lijn lijkt te nemen:
- Brief 26-10-2023 aangescherpte voorkeursvolgorde zon (gemeenten, waterschappen, provincies en rijk)
 1. Zonne-energie op daken en gevels
 2. Zonne-energie op terreinen en objecten binnen bebouwd gebied
 3. Zonne-energie op terreinen en objecten in het landelijk gebied
 4. ~~Zonne-energie op landbouw en natuurgebieden~~

WINDPARKEN

NEVELE EN DELFZIJL

- Windturbinenormen in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling.
- Geen plan-mer of plan-MER want geen 'plan of programma'.
- Nevele-arrest (ECLI:EU:C:2020:503): ook algemene windturbinenormen zijn plannen of programma's in de zin van de SMB-richtlijn.
- Uitspraak Delfzijl (ECLI:NL:RVS:2021:1395): windturbinenormen Activiteitenbesluit en Activiteitenregeling buiten toepassing gelaten.

UITSPRAKEN 12 APRIL 2023

- Einduitspraak Delfzijl (ECLI:NL:RVS:2023:1433).
- Uitspraak windpark Karolinapolder (ECLI:NL:RVS:2023:1446).
- Actuele, deugdelijke, op zichzelf staande en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden motivering.
- Windturbinennormen hetzelfde als de normen in het Activiteitenbesluit: Afdeling laat de normen in stand.

TERMEN OMGEVINGSWET

- 1 januari 2024 Omgevingswet (overbruggingsregeling in Bal en Bkl)
- Ontwerpbesluit wijzigt:
 - Het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), en
 - Het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).
- Regels in het Bal: richten zich tot iedereen in de fysieke leefomgeving
- Regels in het Bkl: instructieregels voor bestuursorganen.
- Verschil tussen standaardwaarden en grenswaarden.
- Inwerkingtreding: 1 juli 2025

ONTWERPBESLUIT WINDTURBINES LEEFOMGEVING

- Wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving.
- Geluid
 - Wijziging artikel 5.74 Bkl
 - Lid 1: Standaardwaarden van 47 Lden en 41 Lnight vervangen door 45 Lden en 39 Lnight
 - lid 2: Grenswaarden 47 Lden en 41 Lnight
 - Strengere waarden mogelijk, soepeler niet
- Externe veiligheid
 - Artikel 5.11 Bkl
 - Nu: verschillende normen voor beperkt kwetsbare gebouwen (10^{-5}) en kwetsbare gebouwen (10^{-6})
 - Ontwerpbesluit kent geen onderscheid: norm van 10^{-6} voor beperkt kwetsbare gebouwen en kwetsbare gebouwen

ONTWERPBESLUIT WINDTURBINES LEEFOMGEVING

- Obstakelmarkering en obstakelverlichting
 - Artikel 4.430ac en artikel 4.430ad Bal.
 - Geldt voor windturbines hoger dan 150 meter ten opzichte van maaiveld.
 - Bij windturbines in een windpark alleen op de hoeken of aan de randen.
- Lichtschittering
 - Artikel 4.430aa en artikel 4.430ab Bal.
 - Geen inhoudelijke wijziging ten opzichte van Activiteitenregeling.

ONTWERPBESLUIT WINDTURBINES LEEFOMGEVING

- Slagschaduw
 - Artikel 5.89fa Bkl.
 - Stilstandvoorziening noodzakelijk als de windturbine:
 - Meer dan zes uur per jaar slagschaduw kan veroorzaken of,
 - Meer dan twintig minuten per dag slagschaduw kan veroorzaken.
 - Huidige norm: maximaal gemiddeld 17 dagen/jaar gedurende niet meer dan 20 minuten per dag (5 uur en 40 minuten slagschaduw per jaar)
- Afstandsnorm
 - Nieuw in het ontwerpbesluit.
 - Artikel 5.162d Bkl.
 - Twee keer de tiphoogte van de windturbine.
 - Extra bescherming en zekerheid voor omwonenden
 - Naast andere normen
 - Alleen afwijken als ZEZAM

ONTWERPBESLUIT WINDTURBINES LEEFOMGEVING

- “Bestaande” windturbines (overbruggingsregeling per 1 juli 2022)
 - Bestaand: toegelaten en vergund op 30 juni 2021 en daarna niet gewijzigd
 - Par. 4.30a Bal: tijdelijke regels voor geluid
 - Owl ongewijzigd: 41 Lnight en 47 Lden
 - Par. 4.30b Bal: tijdelijke regels voor slagschaduw
 - Owl gewijzigd: zes uur per jaar en ten hoogste twintig minuten per dag slagschaduw in artikel 4.430i Bal.
 - Tijdelijke regels (beoogd) intrekken op 1 januari 2032.

ONTWERPBESLUIT WINDTURBINES LEEFOMGEVING

Losse windturbines (1 of 2) - bestaand

- Nu:
 - Activiteitenbesluit en activiteitenregeling
- Na 1 januari 2024 – 1 juli 2025:
 - Bruidsschat (par. 22.3.4.3 en par. 22.3.18) -> omgevingsplan adhv Bkl
 - Bal (par. 4.30 Bal: definitief en niet in omgevingsplan)
 - Tip: denk aan Owl en plan-mer
- 1 juli 2025 – 1 januari 2032
 - Bruidsschat (par. 22.3.4.3 en par. 22.3.18) -> omgevingsplan adhv Bkl/Owl
 - Bal (par. 4.30 Bal: definitief en niet in omgevingsplan)
- Eerbiedigende werking Bkl/Owl (art 5.74a)

ONTWERPBESLUIT WINDTURBINES LEEFOMGEVING

Losse windturbines (1 of 2) – vergund/toegelaten/in procedure

- Nu:
 - Activiteitenbesluit en activiteitenregeling
- Na 1 januari 2024 – 1 juli 2025:
 - Bruidsschat (par. 22.3.4.3 en par. 22.3.18) -> omgevingsplan adhv Bkl
 - Bal (par. 4.30 Bal: definitief en niet in omgevingsplan)
 - Tip: betrek Owl en plan-mer
- 1 juli 2025 – 1 januari 2032
 - Bruidsschat (par. 22.3.4.3 en par. 22.3.18) -> omgevingsplan adhv Bkl/Ow
 - Bal (par. 4.30 Bal: definitief en niet in omgevingsplan)
- Eerbiedigende werking Bkl/Owl (art 5.74a)

ONTWERPBESLUIT WINDTURBINES LEEFOMGEVING

Losse windturbines (1 of 2) - nieuw

- Nu:
 - Activiteitenbesluit en activiteitenregeling
- Na 1 januari 2024 – 1 juli 2025:
 - Bruidsschat (par. 22.3.4.3 en par. 22.3.18) -> omgevingsplan adhv Bkl
 - Bal (par. 4.30 Bal: definitief en niet in omgevingsplan)
- 1 juli 2025 – 1 januari 2032
 - Bruidsschat (par. 22.3.4.3 en par. 22.3.18) -> omgevingsplan adhv Bkl?Owl
 - Bal (par. 4.30 Bal: definitief en niet in omgevingsplan)
- Eerbiedigende werking Bkl/Owl (art 5.74a)

ONTWERPBESLUIT WINDTURBINES LEEFOMGEVING (OWL)

“Bestaande” windparken (3 of meer windturbines).

- Nu:
 - Overbruggingsregeling Abm en Abr - iwtr 1 juli 2022 (tot en met 30 juni 2025)
- 1 januari 2024 – 1 juli 2025:
 - ~~– Bal (par. 4.30 Bal: definitief en niet in omgevingsplan) nvt: 3.14a Bal~~
 - Bal (par. 4.30a en par. 4.30b Bal (overbrugging)) -> in omgevingsplan met eigen normen
 - Tip: betrek Owl/plan-mer
- 1 juli 2025 – 1 januari 2032
 - Bal (par. 4.30 Bal: definitief en niet in omgevingsplan)
 - Bal (par. 4.30a en par. 4.30b Bal (overbrugging)) -> in omgevingsplan adhv Bkl
 - Par. 4.30a en 4.30b Bal ingetrokken per 1 januari 2032
- Eerbiedigende werking Bkl/Owl (art 5.74a)

ONTWERPBESLUIT WINDTURBINES LEEFOMGEVING (OWL)

Bestemde/vergunde/nog in procedure zijnde windparken (3 of meer windturbines) die niet onder de overbruggingsregeling (meer) vallen

- Nu:
 - (ontwerp)bestemmingsplan of afwijkingsvergunning met eigen normen
 - Tip: aanvullen motivering voor zover afwijken van plan-mer/Owl (geluid, EV, etc.)
- 1 januari 2024 – 1 juli 2025:
 - (ontwerp)bestemmingsplan of afwijkingsvergunning met eigen normen = tijdelijk omgevingsplan
-> in omgevingsplan adhv Bkl wél met eigen normen
 - Tip: aanvullen motivering voor zover afwijken van plan-mer/Owl (geluid, EV, etc.)
- 1 juli 2025 – 1 januari 2032
 - Bal (par. 4.30 Bal: definitief - niet in omgevingsplan)
 - Tijdelijk omgevingsplan -> omgevingsplan adhv Bkl incl. Owl
 - Aanvullen motivering voor zover afwijken van plan-mer/Owl (geluid, EV, etc.)

ONTWERPBESLUIT WINDTURBINES LEEFOMGEVING

Nieuwe windparken (3 of meer windturbines).

- Nu (zie vorige sheet):
 - (ontwerp)bestemmingsplan of afwijkingsvergunning met eigen normen
 - Tip: aanvullen motivering voor zover afwijken van plan-mer/Owl (geluid, EV, etc.)
- 1 januari 2024 – 1 juli 2025:
 - in omgevingsplan adhv Bkl, Bal (par. 4.30) én eigen normen
 - Tip: aanvullen motivering voor zover afwijken van plan-mer/Owl (geluid, EV, etc.)
- 1 juli 2025 – 1 januari 2032
 - Bal (algemene regels van par. 4.30)
 - Bkl/Owl → omgevingsplan

Het ontwerpbesluit wijzigt de volgende onderwerpen:

- Geluid: strengere standaardwaarde.
- Slagschaduw: strengere norm.
- Externe veiligheid: strengere norm voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties.
- Nieuwe afstandsnorm.
- Check lopende procedures! Aanvullende onderbouwing?

OMGEVINGSWET EN PARTICIPATIE

- Participatie verplicht bij omgevingsvisie, programma en omgevingsplan
 - hoe burgers, bedrijven e.a. betrokken (artikel 10.2, 10.7 en 10.8 Ob)
 - Motiveringsplicht
- Projectbesluit (provincie/rijk)
 - Kennisgeving voornemen (art 5.47 Ow)
 - Voorkeursbeslissing (art 5.49 Ow jo. 16.70 Ow jo. afd 3.4 Awb)
 - Uov voor Projectbesluit (art 16.71 jo. afd 3.4 Awb)
 - Motiveringsplicht (art 5.51 Ow)
- Ow: geen afdwingbare financiële participatie, wel vrijwillig (art 13.22 Ow)
 - Windparken en zonneparken

EINDE

Jan van Vulpen

T 024 - 382 83 10 (tevens mobiel)

j.van.vulpen@hekkelman.nl

Advocatuur Nijmegen

Oranjesingel 1

6511 NJ Nijmegen

advocatuur@hekkelman.nl

024 - 382 83 84

Notariaat Nijmegen

Oranjesingel 41

6511 NN Nijmegen

notariaat-nijmegen@hekkelman.nl

024 - 382 84 86

Notariaat Arnhem

Sickeszplein 1

6821 HV Arnhem

notariaat-arnhem@hekkelman.nl

026 - 377 71 11